

Laboratoriya 2

Mavzu: Matn formatlash elementlari bilan ishlar.

NAZARIY QISM

Matn formatlash elementlari nima?

HTML da matn formatlash elementlari - bu matnning ko'rinishini, ma'nosini va ahamiyatini belgilaydigan teglardir. Ular matnga turli xil formatlar berish, uning semantik ma'nosini aniqlash va foydalanuvchi e'tiborini muhim qismlarga qaratish uchun ishlatiladi.

Matn formatlash elementlarining turlari:

1. SARLAVHALAR (Headings)

<h1> dan <h6> gacha - sarlavhalarning 6 darajasi mavjud.

Xususiyatlari:

- <h1> - eng muhim sarlavha (sahifada faqat bitta bo'lishi kerak)
- <h6> - eng kam muhim sarlavha
- SEO uchun juda muhim
- Ierarxik tartibda ishlatilishi kerak (h1 → h2 → h3)

Noto'g'ri:

html

```
<h1>Sarlavha</h1>
<h4>Kichik sarlavha</h4> <!-- h2 yoki h3 bo'lishi kerak -->
```

Tog'ri:

html

```
<h1>Asosiy sarlavha</h1>
<h2>Bo'lim sarlavhasi</h2>
<h3>Kichik bo'lim</h3>
```

2. PARAGRAFLAR (Paragraphs)

<p> - matn paragraflarini yaratish uchun ishlatiladi.

Xususiyatlari:

- Blok element

- Avtomatik ravishda yuqori va pastidan bo'shliq qoldiradi
  - Paragraflar orasida mantiqiy bo'linish yaratadi
-

3. MATN USLUBI ELEMENTLARI

a) Muhimlik bildiruvchi elementlar:

<strong> - **juda muhim matn** (semantik ma'nosi bor)

- Qalin harflar bilan ko'rsatiladi
- Screen readerlar ta'kidlab o'qiydi
- SEO uchun foydali

<b> - qalin matn (faqat vizual, semantik ma'nosi yo'q)

- Oddiy qalin harflar
- Muhim ma'lumot emas, shunchaki dizayn uchun.

Farqi:

html

```
<strong>Bu muhim xabar!</strong> <!-- SEO va accessibility uchun yaxshi -->
<b>Bu shunchaki qalin matn</b> <!-- Fagat ko'rinish -->
```

b) Ta'kidlash elementlari:

<em> - *ta'kidlangan matn* (semantik)

- Kursiv harflar
- Ma'noni ta'kidlaydi
- Screen readerlar intonatsiyani o'zgartiradi

<i> - kursiv matn (faqat vizual)

- Oddiy kursiv
- Texnik terminlar, boshqa tillar uchun ishlatiladi

Farqi:

html

```
<em>Bu juda muhim!</em> <!-- Ta'kidlash kerak -->
<i>Homo sapiens</i> <!-- Latin nomi -->
```

AMALIY QISM:

BOSQICH 1: Asosiy HTML strukturasini yaratish

Yangi fayl: matn-format.html.

```
index.html
<!DOCTYPE html>
<html lang="uz">
<head>
    <meta charset="UTF-8">
    <meta name="viewport" content="width=device-width, initial-scale=1.0">
    <title>Matn Formatlash Elementlari</title>
    <style>
        body {
            font-family: Arial, sans-serif;
            max-width: 800px;
            margin: 50px auto;
            padding: 20px;
            line-height: 1.6;
        }
        section {
            margin-bottom: 40px;
            border: 1px solid #ddd;
            padding: 20px;
            border-radius: 5px;
        }
        h2 {
            color: #333;
            border-bottom: 2px solid #4CAF50;
            padding-bottom: 10px;
        }
    </style>
</head>
<body>
    <h1>HTML Matn Formatlash Elementlari</h1>
</body>
</html>
```

BOSQICH 2: Sarlavhalar ierarxiyasini ko'rsatish

Body ichiga qo'shing:

```
index.html
<html lang="uz">
<head>
    <style>
        body {
            border: 1px solid #ddd;
            padding: 20px;
            border-radius: 5px;
        }
        h2 {
            color: #333;
            border-bottom: 2px solid #4CAF50;
            padding-bottom: 10px;
        }
    </style>
</head>
<body>
    <h1>HTML Matn Formatlash Elementlari</h1>
    <section>
        <h2>Sarlavhalar Ierarxiyasi</h2>
        <h3>H1 - Asosiy sarlavha (eng katta)</h3>
        <h4>H2 - Ikkinchchi daraja sarlavha</h4>
        <h5>H3 - Uchinchi daraja sarlavha</h5>
        <h6>H4 - To'rtinchchi daraja sarlavha</h6>
        <h5>H5 - Besinchchi daraja sarlavha</h5>
        <h6>H6 - Oltinchchi daraja sarlavha (eng kichik)</h6>
    </section>
</body>
</html>
```

Natija: Sarlavhalar o'lchami bo'yicha kamayib boradi.

BOSQICH 3: Muhimlik va ta'kidlash.

The screenshot shows a code editor with an HTML file named index.html. The file contains several sections defined by headings (H2 to H6) and paragraphs explaining the purpose of each section. A sidebar on the left shows a tree view of the project structure and some variables.

```
<html lang="uz">
<body>
    <section>
        <h2>H1 - Asosiy sahifalar (eng katta)</h2>
        <h2>H2 - Ikkinchchi daraja sarlavha</h2>
        <h3>H3 - Uchinchi daraja sarlavha</h3>
        <h4>H4 - To'rtinchchi daraja sarlavha</h4>
        <h5>H5 - Besinchchi daraja sarlavha</h5>
        <h6>H6 - Oltinchchi daraja sarlavha (eng kichik)</h6>
    </section>
    <section>
        <p><strong>Eslatma:</strong> Har bir sahifada faqat bitta H1 bo'lishi kerak!</p>
    </section>
    <section>
        <h2>Muhim va Ta'kidlangan Matnlar</h2>
    </section>
    <p>Bu oddiy paragraf matni.</p>
    <p>Bu juda muhim ma'lumot bo'lib, diqqat bilan o'qilishi kerak.</p>
    <p>Bu qalin matn, lekin semantik ahamiyati yo'q.</p>
    <p>Bu gap maxsus ta'kidlangan va intonatsiya bilan o'qildi.</p>
    <p>Bu kursiv matn, masalan Aloe vera o'simligining nomi.</p>
    <p>Bu belgilangan matn - muhim joylarni ajratib ko'rsatish uchun.</p>
    <p>Bu kichik matn (ozinlar uchun).</p>
</body>
</html>
```

BOSQICH 4: O'chirilgan va qo'shilgan matn.

The screenshot shows a code editor with an HTML file named index.html. It includes sections for deleted and inserted text examples, such as struck-through text for deleted information and bolded text for inserted information. A sidebar on the left shows a tree view of the project structure and some variables.

```
<h3>Chegirma e'lolarini:</h3>
<p>Mahsulot narxi: <del>500 000 so'm</del> <ins>350 000 so'm</ins></p>
<h3>Hujjat tahriri:</h3>
<p>Yig'ilish dushanba <del>kuni bo'ladi</del> kuni bo'ladi.</p>
<p><strong>Izoh:</strong>
    <del>O'chirilgan</del> - noto'g'ri ma'lumot,
    <ins>Qo'shilgan</ins> - to'g'ri ma'lumot
</p>
```

BOSQICH 5: Matematik va kimyoviy formulalar.

```

<html lang="uz">
<body>
<section>
<p><strong>Izoh:</strong>
<del>O'chirilgan</del> - noto'g'ri ma'lumot,
<ins>Qo'shilgan</ins> - to'g'ri ma'lumot
</p>
</section>
<section>
<h2>Formulalar va Indekslar</h2>
<h3>Kimyoviy formulalar:</h3>
<p>Suv: H2O
Karbonat angidrid: CO3
Sulfat kislota: H2SO4</p>
<h3>Matematik formulalar:</h3>
<p>Pitagor teoremasi: a2 + b2 = c2
Kvadrat formulası: (a + b)2 = a2 + 2ab + b2
10 ning 3-darajasi: 103 = 1000</p>
<h3>Boshqa misollar:</h3>
<math>E = mc^2</math> - Eynishteyn formulasi</p>
</section>
</body>
</html>

```

BOSQICH 6: Kod va dasturlash elementlari:

```

<html lang="uz">
<body>
<section>
<h2>Dasturlash va Kod</h2>
<h3>Inline kod:</h3>
<p>Python da ekranga chiqarish: <code>print("Salom dunyo")</code></p>
<p>O'zgaruvchi e'lon qilish: <code>let x = 10;</code></p>
<h3>Formatlangan kod bloki:</h3>
<pre>
<code>
function hello() {
    console.log("Salom");
    return true;
}
</code>
</pre>
<h3>Klaviatura tugmalari:</h3>
<p>Saqlash: <kbd>Ctrl+S</kbd>
Nusxalash: <kbd>Ctrl+C</kbd>
Qo'yish: <ctrl+v>
<h3>Kompyuter chiqishi:</h3>
<p>Terminal: <samp>Error 404: Page not found</samp>
Xabar: <samp>Successfully saved!</samp></p>
<h3>O'zgaruvchilar:</h3>
<p>Tenglamada: <var>x</var> + <var>y</var> = <var>z</var></p>
</section>
</body>
</html>

```

BOSQICH 7: Qisqartmalar va ta'riflar:

BOSQICH 8: Maxsus formatlar.

BOSQICH 10: Barcha elementlarni birlashtirib misol:

```

170
171
172 <section>
173   <h2>Kompleks Misol</h2>
174
175   <h3>Kimyo Darsi</h3>
176
177   <p><strong>Mavzu:</strong> <mark>Suv molekulasining tuzilishi</mark></p>
178
179   <p>Suv molekulasi H2O formulasi bilan ifodalanadi.
180   Bu ikki vodorod va bir kislorod atomidan iborat.</p>
181
182   <blockquote>
183     <p>"Suv - hayot manbai va tabiatning eng muhim moddasi"</p>
184     <cite>Ilmiy adabiyot</cite>
185   </blockquote>
186
187   <p><strong>Muhim:</strong> Harorat 100°C da suv bug'ga aylanadi.</p>
188
189   <p><small>Bosim: 1 atmosfera sharoitida</small></p>
190
191   <hr>
192
193   <p><kbd>F5</kbd> bosing - sahifani yangilash</p>
194 </section>
195 </body>
196 </html>

```

Amaliy ko'nikmalar:

- ✓ Matnni semantik jihatdan to'g'ri formatlash
- ✓ SEO va accessibility uchun to'g'ri teqlarni tanlash
- ✓ Kimyoviy va matematik formulalarni yozish
- ✓ Dasturlash kodlarini to'g'ri ko'rsatish
- ✓ Hujjat tahririni vizual aks ettirish
- ✓ Qisqartmalarni tushunarli qilish

Muhim xulosalar:

Semantika birinchi o'rinda - faqat ko'rinishga emas, ma'noga e'tibor bering
 Accessibility muhim - ko'zi ojiz foydalanuvchilar ham saytingizni ishlatadi
 SEO optimizatsiya - to'g'ri teglar qidiruv tizimlarida yuqori o'rinni ta'minlaydi
 Kodni tushunarligi - to'g'ri elementlar ishlatilganda kod o'qish oson
 Standartlarga rioya - HTML5 standartlariga mos yozish muhim